

2016-05-17

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr FRN 2016/68

Fritidsnämnden

Inriktning för reviderade riktlinjer för föreningsbidrag

Förslag till beslut

1. Fritidsnämnden beslutar att de nuvarande riktlinjerna för föreningsbidraget ska revideras i syfte att få en modell för föreningsbidrag som bättre främjar en önskvärd utveckling av föreningsverksamheten och som uppnår större rättvisa mellan olika föreningar.
2. Fritidsnämnden beslutar att utreda reviderade riktlinjer för föreningsbidrag med inriktning att
  - a. föreningsbidrag ges främst till åldersgruppen 7 – 20 år
  - b. föreningsbidrag ges till individuella aktivitetstillfällen istället för gruppsammankomster och medlemskap
  - c. ungdomar 13 – 17 år, flickor, unga med utländsk bakgrund, unga med funktionsnedsättningar, unga i ekonomiskt utsatta familjer och unga vuxna 20 - 25 år särskilt uppmärksammas
  - d. nya riktlinjer för kommunens föreningsbidrag ska gälla från 1 januari 2017

Sammanfattning

Kultur- och fritidsenheten bedömer att de nuvarande riktlinjerna för föreningsbidraget bör revideras i syfte att få en modell för föreningsbidrag som bättre främjar en önskvärd utveckling av föreningsverksamheten och som främjar en större rättvisa mellan olika föreningar. Utvecklingen kan till exempel handla om att nå fler unga som idag inte deltar i någon föreningsdriven verksamhet alls. Därför föreslår enheten att förändrade riktlinjer för föreningsbidrag ska tas fram.

Forskning visar att föreningslivet har allt svårare att nå åldersgruppen 13 – 20 år, medan det i stor utsträckning når barn i åldern 7 – 10 år. Barn börjar i nästan all organiserad verksamhet på fritidsområdet i allt tidigare ålder och slutar allt tidigare med sina aktiviteter. Flickor deltar i organiserad fritid i mindre utsträckning än pojkar, och minst deltar unga med utländsk bakgrund, unga med funktionsnedsättningar och unga i ekonomiskt utsatta familjer. Inriktningen i ett förslag till nya riktlinjer ska vara likvärdiga med

Riksidrottsförbundets regelverk när det till exempel gäller åldrar och ersättning för individuella aktivitetstillfällen.

Nya riktlinjer för föreningsbidrag kommer att diskuteras med föreningslivet under hösten för att sedan beslutas av fritidsnämnden. De nya riktlinjerna kan börja gälla från 1 januari 2017.

Ärendet

Varför ger kommuner föreningar bidrag?

Kommunerna och staten ger idag idrottsföreningar och andra föreningar som erbjuder fritidsaktiviteter olika former av ekonomiskt stöd. Syftet med det offentliga stödet till föreningslivet är att bland annat att föreningarnas verksamhet ska bidra till ett fritidsutbud, där barn och ungdomar ges möjligheter till att ha en bra fritid, en god hälsa och möjligheter att få uppleva gemenskap och ingå i sammanhang där man får vara delaktig och ha inflytande. Alla som vill, oavsett nationalitet, etniskt ursprung, religion, ålder, kön eller sexuell läggning och oavsett fysiska och psykiska förutsättningar, ska uppleva att det finns en föreningsdriven fritidsverksamhet som intresserar dem och som de känner sig välkomna till.

Centralt för en ideell förening som bedriver fritidsaktiviteter är att verksamheten bygger på ett medlemskap, att den är demokratiskt uppbyggd och att verksamheten drivs utan vinstintresse. Även om det kan finnas anställda föreningskonsulenter, arvoderade ledare eller tränare bygger verksamheten till stor del på frivilliga ideellt arbetande ledare och tränare, såväl äldre ungdomar och vuxna som vuxit upp med föreningen som engagerade föräldrar. En föreningsverksamhet utgår från att det inte finns krav på att det ska finnas utbildade pedagoger, däremot står ofta de lokala föreningarnas riksförbund för interna ledarutbildningar.

Idrottsrörelsen står för den största delen av föreningsverksamheten som anordnar fritid för unga. Riksidrottsförbundet fördelar de statliga bidragen till idrottsföreningarna. Det statliga bidraget till idrotten ska ge möjligheter för flickor och pojkar, kvinnor och män att motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa, att stödja en fri och självständig idrottsrörelse samt att ge flickor och pojkar, kvinnor och män positiva upplevelser av idrott som aktivitet och som underhållning. Inom föreningsidrottens verksamhet ska det vara möjligt för alla att utöva idrott och motion utifrån var och ens egna förutsättningar under hela livet, även om unga i åldern 7 – 25 år i fokus för riksidrottsförbundets bidrag.

Övriga föreningar kan vara friluftsföreningar (till exempel scouter, friluftsförbundet, fältbiologer), spelföreningar (till exempel Sverok, föreningar för lajv-spel, brädspel, e-sport, gaming/LAN, cosplay med flera föreningar), schackklubbar, nykterhetsföreningar, försvarsorganisationer, djurföreningar (till exempel hundklubb, 4H med flera föreningar), idéburna och sociala föreningar (till exempel Unga örnar, Vi unga, Amnesty, Röda korsets

ungdomsförbund), hobbyföreningar (till exempel modellflygklubb) eller kulturföreningar (till exempel fotoklubb, filmklubb, körförening, teaterförening med flera föreningar som har föreningsverksamhet som komplement till kommunalt finansierade kulturskolor). Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor fördelar de statliga bidragen till de övriga föreningarnas riksorganisationer, så kallade ungdomsorganisationer. Statens stöd till dessa föreningar syftar till att ge föreningar möjlighet att bidra till en bredd av ett fritidsutbud, barns och ungdomars självständiga organisering och främjande ungas möjligheter till inflytande i samhället. Även föreningar med fritidsverksamhet för olika grupper med funktionsnedsättning räknas till kategorin övriga föreningar, till exempel Astma- och allergiförbundet.

Vissa föreningar med ett smalare verksamhetsområde verkar enbart på en regional nivå.

Som komplement till statens stöd till idrottsrörelsen och övrigt föreningsliv stöttar även kommunerna det lokala föreningslivet. Det största stödet till såväl idrottsföreningar som andra ideella föreningar som ägnar sig åt olika intressen, hobbys och fritidsintressen för barn och ungdomar är tillgången till olika anläggningar och lokaler, då en förening inte har möjlighet att ha egna anläggningar och lokaler. I flertalet kommuner är avgiften för en förenings ideella barn- och ungdomsverksamhet samt verksamhet för funktionsnedsatta mycket låg, mer av symbolisk karaktär eller 0-taxa. Skälet för en taxa barn- och ungdomsverksamhet samt verksamhet för funktionsnedsatta för är att undvika bokningar som sedan inte kommer att användas. Vuxnas betalar i regel en högre taxa för sina fritidsverksamheter i kommunalt finansierade anläggningar. Om verksamheter bedrivs kommersiellt med deltagaravgifter som genererar en vinst, ska verksamheten betala en marknadshyra.

Därutöver ger kommunerna föreningar olika former av ekonomiska bidrag. Flertalet kommuner motiverar sina ekonomiska bidrag med att deltagande i en föreningsverksamhet stärker folkhälsan, ökar delaktigheten, är en arena för integration och ger ungdomar demokratisk skolning. Flera kommuner vill med ekonomiska bidrag stimulera föreningar att nå de invånare som inte idrottar eller motionerar regelbundet med särskilt fokus på äldre ungdomar, flickor, unga med utländsk bakgrund, personer med funktionsnedsättning och unga i ekonomiskt utsatta familjer.

För att främja ett brett fritidsutbud som tilltalar olika grupper och olika behov kompletteras föreningarnas verksamhet med annan verksamhet som också finansieras av kommunerna. Exempel på detta är olika öppna verksamheter, fritidsgårdar, simhallar, öppna dropp-in idrottsaktiviteter eller andra öppna mötesplatser samt tider för allmänheten på olika idrotts- och friluftsanläggningar. Inom kulturområdet finansieras också mötesplatser för allmänheten till exempel bibliotek och kulturhus. Mer skolliknade fritidsaktiviteter inom kulturområdet, som kommunens kulturnämnd ansvarar för, erbjuds av musikskolor och kulturkurser. Även den verksamheten ses som en del av ett breddare utbud för ungas fritid.

Når föreningslivet alla grupper

Forskning visar att föreningslivet har allt svårare att nå åldersgruppen 13 – 20 år, medan det i stor utsträckning når barn i åldern 7 – 10 år. Föreningslivet i dess helhet inklusive idrottsrörelsen når i störst utsträckning barn och ungdomar som bor med båda sina föräldrar, tillhör högre socioekonomiska grupper och är liksom sina föräldrar födda i Sverige. Flickor deltar i organiserad fritid i mindre utsträckning än pojkar, och minst deltar unga med utländsk bakgrund, unga med funktionsnedsättningar och unga i ekonomiskt utsatta familjer.

Forskning visar på en utveckling de senaste 30 åren där barn börjar i nästan all organiserad verksamhet på fritidsområdet i allt tidigare ålder. I dag är det mer regel än undantag att både föreningsliv och kommersiella aktörer har ett utbud för 4 – 5 åringar samtidigt som utbudet och möjligheterna för åldersgruppen 12 – 15 år minskar. Det finns allt färre aktiviteter för tonåringar och möjligheterna att börja som nybörjare i en aktivitet minskar också med åldern. Forskningen visar även att barn som börjar med en aktivitet när de är väldigt unga också slutar i slutet av mellanstadiet eller i de tidiga tonåren. Ungdomar svarar i studier att de tröttnat och att de känner sig färdiga med ledarledd vuxenorganiserad fritidsverksamhet. De yngsta barnen är även de med flest vuxenorganiserade aktiviteter på fritiden, medan de äldsta idag är de med minst aktiviteter med vuxenkontakt. Skälen till detta kan enligt forskningen vara flera.

För att stimulera ett mer omfattande utbud för åldern 13 – 20 år och för att motverka man börjar i allt för tid ålder har flera kommuner och riksidrottsförbundet valt att ge föreningsbidrag från tidigast 7 års ålder. Det finns få eller inga skäl för att stat och kommun ska intervensera i de yngsta barnens fritid. De finns även de som menar att det kan vara negativt med allt för hög grad av vuxenorganiserade skolliknande fritidsaktiviteter för de yngsta åldrarna. Flera kommuner vill också främja ett utbud för äldre med högre aktivitetsbelopp för äldre och särskilda bidrag för dem som startar nya verksamheter för äldre eller de som behåller medlemmar även efter 13 år. Flera kommuner vill även främja nya former av verksamhet och stödja verksamheter som når de målgrupper som deltar i föreningsverksamhet eller annan offentlig fritidsverksamhet i mindre utsträckning.

Flera forskare pekar också på att en flykt undan etablerade folkrörelser och kulturvanor, många stora etablerade ungdomsorganisationer förlorar medlemmar. Ungdomars egna och nya kulturskapande sker utanför etablerade organisationer och institutioner. Därför har flera kommuner försökt finna nya former av föreningsbidrag som ska gynna ungas eget engagemang utanför de traditionella föreningsformerna.

Nuvarande riktlinjer för fritidsnämndens föreningsbidrag i sammanfattning

För att kunna ansöka om att vara en bidragsberättigad förening finns det ett antal krav angivna i riktlinjerna som föreningen måste uppnå.

Kommunalt lokalt aktivitetsbidrag, LOK, utbetalas per sammankomst, per aktivitetstillfälle. Varje aktivitet ska vara beslutad och organiserad i förväg, pågå i minst 45 minuter och ha minst tre deltagare och en ledare. Lagidrotter ges dubbel ersättning om aktiviteten har minst 15 deltagare och 2 ledare. Dubbel ersättning ges även vid aktiviteter som pågår längre tid än fem timmar. För åldersgruppen 11 – 20 år ges högre belopp än för de yngre.

Det administrativa bidraget beräknas på antalet medlemmar i åldersgruppen 4 – 20 år.

Förslag till förändringar

Kultur- och fritidsenheten bedömer att de nuvarande riktlinjerna för föreningsbidraget bör revideras i syfte att få en modell för föreningsbidrag som bättre främjar en önskvärd utveckling av föreningsverksamheten och som främjar en större rättvisa mellan olika föreningar och aktiviteter. Utvecklingen kan till exempel handla om att nå fler unga som idag inte deltar i någon föreningsdriven verksamhet alls. Därför föreslår enheten att ett förslag med förändrade riktlinjer för föreningsbidrag ska tas fram. Ett förslag bör även vara mer likt den modell som Riksidrottsförbundet har idag, till exempel avseende åldrar och ersättning för individuella aktivitetstillfällen istället för grupsammanskomster.

Enheten föreslår att kommunens föreningsbidrag för idrotts- och fritidsaktiviteter främst ska baseras på aktivitetstillfällen för åldersgruppen 7 – 20 år. Därmed föreslår enheten även att det administrativa bidraget, som idag baseras på antalet betalda medlemmar i åldern 4 – 20 år, tas bort och ersätts med ett utökat aktivitetsstöd, men enbart för åldersgruppen 7 – 20 år. Det administrativa bidraget per medlem kan uppfattas som orättvist och är svårt att följa upp. Flera kommuner har därför valt att premiera aktiviteter framför medlemskapet. En sådan modell skulle även förenkla administrationen för såväl förening som kommun. Enheten föreslår också ett kommande förslag till riktlinjer för föreningsbidrag ska stimulera att föreningar såväl behåller som nyrekryterar medlemmar i åldersgruppen 13 – 17. Även förslag som syftar till att underlätta för mindre föreningar och nya former av föreningar med smalare intressen kan tas med i ett kommande förslag. I detta sammanhang kan även riktlinjer för fritidsnämndens projektbidrag ses över.

Då riksidrottsförbundet införde statligt lokalt aktivitetsstöd för åldersgruppen 21 – 25 år beslöt fritidsnämnden att utreda om det finns skäl att ge föreningar i Nacka med verksamhet för den åldersgruppen någon form av lokalt föreningsbidrag. Enheten föreslår att ett förslag till ett särskilt bidrag för den åldersgruppen och riktlinjer för detta bidrag ska tas fram.

Enheten föreslår också att det kommunala lokala aktivitetsstödet, som idag baseras på antalet grupsammanskomster, alltså aktivitetstillfällen per grupp, framöver istället ska baseras på aktivitetstillfällen per individ. Det innebär att mindre grupper med färre deltagare får ett lägre bidrag än grupper med fler deltagare. Därmed blir det kommunala bidraget mer likt det statliga bidraget, som uppfattas som mer rättvist. I flertalet kommuner ges endast lokalt aktivitetsbidrag till de medlemmar som är folkbokförda i kommunen.

Enheten föreslår att frågan om stöd till åldersgruppen 4 – 5 år ska utredas, för att se vilken omfattning av verksamheten för den åldersgruppen och vilka konsekvenser det skulle få om den åldersgruppen inte skulle omfattas av kommunens föreningsbidrag.

Enheten föreslår att de förslag som tas fram ska diskuteras med föreningarna under september 2016. Fritidsnämnden kan fatta beslut om införande om nya regler senast i november 2016, för att införa de nya reglerna från den 1 januari 2017.

Ekonomiska konsekvenser

Ekonomiska konsekvenser av ett kommande förslag kommer att redovisas då det finns ett färdigt förslag. Utgångspunkten är att medel omfördelas från åldersgruppen 4 – 5 år till åldersgruppen 13 – 17 år och att medel omfördelas från det administrativa bidraget, som baseras på antal barn och ungdomar som är medlemmar, till bidrag per aktivitetstillfälle.

Konsekvenser för barn

Konsekvenser för barn av ett kommande förslag kommer att redovisas då det finns ett färdigt förslag. Utgångspunkten är att förslaget ska gynna barn och ungdomars deltagande i fritidsaktiviteter som organiseras av ideella föreningar inom såväl idrott som annan verksamhet.

Bilagor

Riktlinjer för föreningsbidrag, beslutade av fritidsnämnden 13 november 2013, reviderade senast 14 oktober 2015.

Nadia Izzat
Enhetschef
Kultur- och fritidsenheten

Thomas Sass
Utvecklingsledare
Kultur- och fritidsenheten